

Co-funded by
the European Union

Stories 4 Wings

2024-1-ES01-KA220-ADU-000255317

Veerkracht

Kijk Me In De Ogen

Mijn naam is John en ik ben geboren met gedeeltelijke doofheid, die op mijn vijftiende bijna volledig werd. Ik groeide op in een eenvoudig gezin; mijn ouders waren goede mensen, maar ze geloofden dat elke handicap een zwakte was. Talrijke financiële en overlevingsproblemen lieten hen geen tijd om de doofheid van hun jongste van zeven kinderen aan te pakken.

Mijn broers en zussen hielden van me, maar ze waren ook druk met hun eigen problemen en besteedden weinig aandacht aan me, waardoor ik me behoorlijk alleen voelde. Alleen Martin, een jaar ouder dan ik, liet me met hem en zijn vrienden door de straten slenteren en grappen uithalen.

Na verloop van tijd werd Martin mijn tolk voor de rest van mijn familie en de wereld. Hij was de enige met een beetje geduld om me in de ogen te kijken, te proberen me te begrijpen en uit te zoeken hoe hij zichzelf verstaanbaar kon maken. We creëerden onze eigen codes, en dankzij hem kon ik de jaren overleven waarin ik steeds meer geïsoleerd raakte van de wereld. Op school had ik bijna geen vrienden, omdat de klassenleraar zich op me afreageerde en mijn leven zuur maakte. Tegen de tijd dat ik de puberteit bereikte, was ik bijna volledig doof en alleen.

Door gebrek aan steun, middelen of interesse in wat nu integratie heet, verliet ik de school. Op mijn zestiende, en met een woede jegens de wereld die door de adolescentie zelf nog groter was geworden, werd ik geleidelijk aan een gewelddadig persoon. Heel vanzelfsprekend sloot ik me aan bij een bende straatcriminelen; buurtkinderen met veel problemen en weinig middelen om die te overwinnen. We hadden allemaal het gevoel dat we er op de een of andere manier niet bij hoorden, en dat bracht ons samen.

Martin bleef studeren en probeerde me constant te overtuigen om niet verder te gaan, me niet bij hen aan te sluiten, terug naar school te gaan, of in ieder geval thuis te blijven en te helpen, maar ik voelde me belangrijk binnen deze bende losers. Beetje bij beetje nam ik afstand van Martin en zonk ik, zonder het te beseffen, weg in een gat van stilte, woede en rebellie.

Op mijn achttiende nam ik deel aan een geraffineerdere overval dan normaal, waarbij we een huis in een rijke buurt binnendrongen, waarbij één persoon ernstig gewond raakte. Door mijn doofheid duurde het langer dan verwacht voordat ik op het politiealarm reageerde, dus werd ik samen met een nieuweling die zich onlangs bij de bende had aangesloten, gearresteerd.

Zonder middelen om ons te verdedigen, werden we veroordeeld en gevangengezet. Ik had geen tolk bij de rechtszaak; mijn openbare verdediger deed wat hij kon, maar hij kon de onterecht hoge straf die mij was opgelegd vanwege mijn strafblad en gebrekkige communicatieve vaardigheden niet verlagen.

Toen ik in de gevangenis kwam, werd alles nog erger. Ik herbeleefde de pesterijen en mishandelingen die ik als kind had meegemaakt vanwege mijn doofheid. Het was ontzettend moeilijk voor me om de regels te begrijpen en me eraan aan te passen. Ik miste mijn bende, maar bovenal miste ik Martin vreselijk. Ik raakte in een diepe depressie en had ook niet meer de kracht om boos te zijn. Ik isoleerde me volledig, probeerde met niemand te communiceren en bracht de dag door in mijn bedje met mijn ogen dicht, luisterend naar mijn gedachten, wat alles alleen maar erger maakte.

Ik had maar één moment van halve vreugde per week, toen Martin me elke zondag zonder uitzondering kwam opzoeken en me, in onze code, de familie verhalen uit die tijd vertelde. Soms liet hij me foto's zien van een verjaardag of een belangrijke gebeurtenis. Een paar van mijn andere broers en zussen en mijn ouders kwamen af en toe langs; ik waardeerde dat, maar ze gingen altijd snel weer weg omdat we niet wisten hoe of wat we tegen elkaar moesten zeggen. Alleen als ze er bij Martin waren, konden we een paar momenten hebben van wat we een gesprek konden noemen.

Maanden verstreken en ik raakte eraan gewend. Ik was nog steeds verdrietig, verloren en geïsoleerd, maar ze vielen me tenminste niet meer lastig en iedereen liet me met rust. Ik bevond me in een staat van rust zonder opwindings; ik voelde me een beetje als een amoebe, een slaapwandelaar, zonder wilskracht, bijna emotioneel. In zekere zin was ik als een levende dode.

Tot op een dag alles veranderde: ik stond in de rij voor de lunch toen ik iets verderop een vrouw zag die ik nog nooit eerder had gezien, die het eten serveerde. Het was een vrouw, misschien wel van de leeftijd van mijn moeder, mollig, met heel zwart haar in een knotje en bedekt met een hygiënisch kapje. Ze serveerde het eten langzaam en keek de voorbijgangers recht in de ogen. Ze zei niets, maar haar mond bleef een moment glimlachen. Toen ze de stoofpot opdiende, werd haar glimlach breder en met een knikje en een subtiel, langzaam knipperend ooglid zei ze, zonder iets te zeggen: "Eet smakelijk."

Toen ik aan de beurt was, als laatste in de rij, was de stoofpot op en was er niets meer over. Toen keek ze me aan met een blik die "het spijt me" zei, en nog steeds glimlachend stak ze haar hand op om aan te geven dat ik even moest wachten. Ze liep de keuken in en kwam terug met een bord met nog een stoofpot, gaf het aan mij en hield haar vingers voor haar mond, ten teken dat het heerlijk was... Voor het eerst sinds ik daar binnenkwam, glimlachte ik, raakte mijn borst aan met één hand en boog mijn hoofd, terwijl ik op mijn eigen manier "dankjewel" zei, een concept dat ik zelden gebruikte.

Op dat moment beseften we het ineens: we waren allebei doof! Zij was de eerste dove die ik ooit had ontmoet. Ik had er nooit bij stilgestaan dat er nog meer dove mensen zoals ik waren. Ik had me altijd al een zeldzaam en uniek wezen gevoeld... Een rilling in de vorm van een rilling liep van mijn onderrug naar mijn kruin. We sperden allebei onze ogen wijd open, glimlachten nog breder en strekten onze hand uit om elkaar kort aan de toonbank te schudden.

Ik ging zitten om te eten vanaf een plek waar ik haar kon zien. Ik zag haar de keuken in en uit lopen (later hoorde ik dat ze de chef-kok was). Ik zag hoe ze met de rest van haar collega's communiceerde, hoe ze gebaren maakte en nooit stopte met glimlachen. Ze begroette me van een afstandje.

Ik sloeg mijn ogen neer, glimlachte verlegen en at verder, denkend aan wat er net gebeurd was, terwijl ik mijn houding, mijn woede, mijn slachtofferrol, mijn verdriet en mijn hele leven in twijfel trok. Ik had met eigen ogen weer een dove persoon gezien die gelukkig leek...

Vanaf dat moment gebeurde er iets in me. Het was als een 'klik', een ontwaken, een besef dat als ik mijn situatie wilde veranderen, ik mijn houding moest veranderen. Ja, ik was doof, maar ik was niet de enige ter wereld. Ik kon niet horen of spreken zoals de rest van de mensen om me heen, maar er waren veel andere dingen die ik wél kon doen. Diezelfde middag vroeg ik om een afspraak met de maatschappelijk werker, een jonge vrouw die al maanden probeerde me te spreken, hoewel ik haar altijd had afgewezen. Ze had enige kennis van gebarentaal (ik niet), dus tussen de universele gebaren, haar immense inzet, mijn ontluikende enthousiasme en een stuk papier en potlood, konden we het meest vruchtbare gesprek voeren dat ik in jaren had gehad.

Tijdens die ontmoeting legden we de basis voor de veranderingen die ik vanaf dat moment zou doorvoeren: het allerbelangrijkste was om weer naar school te gaan en gebarentaal en liplezen te leren. Ze liet me inzien dat ik, naast mijn handicap, veel wrok en pijn in me had die geheeld moesten worden, dus overtuigde ze me, niet zonder moeite, om ook therapie te volgen bij de gevangenispsycholoog. Als ik wilde, kon ze me in eerste instantie begeleiden om me te helpen met de interpretatie. Therapie hielp me enorm om mijn trauma's en complexen te overwinnen, maar het mooiste was dat ik daar ontdekte wat een verborgen passie en talent voor kunst bleek te zijn. Zodra ik wat zelfvertrouwen had gekregen, schreef ik me in voor alle kunstworkshops die tijdens mijn jaren in de gevangenis werden aangeboden.

Tegen de tijd dat ik mijn eerste vergunning kreeg om overdag uit de gevangenis te komen, was ik klaar om mijn eerste les aan de kunstnijverheidsschool te volgen, waar ik mijn keramiekmodule afrond. Mijn leraar zegt dat ik een bijzondere gevoeligheid heb, dat mijn handen ongelooflijk vaardig zijn en dat mijn lichaam de techniek begrijpt voordat het door mijn hoofd gaat. Dat mijn talent aangeboren is...

Ik weet alleen dat ik me goed voel als ik met klei werk, dat ik me verbonden voel met mezelf en wat ik doe, dat ik me vrij voel en dat ik me vredig voel. Hoewel ik nog steeds mijn eigen stijl aan het vinden ben, heb ik het gevoel dat ik door mijn werk communiceer, dat ik uitdruk wat ik voel, wat ik denk, of waarvan ik me niet eens bewust ben. Het is mijn manier van spreken.

Mijn vriendin Cris, de kok, werkt nog steeds in de gevangenis, maar ik zie haar niet zo vaak meer omdat ze meestal geen nachtdienst heeft, en dat is wanneer ik er ben. Ze is dol op mijn werk en gaat altijd naar de tentoonstellingen op school om het te bekijken. Ze zegt dat ze me begrijpt en dat ze zich uitdrukt via eten; dat koken haar kunst is en haar manier om met de wereld te communiceren.

Mijn broer Martin heeft ook gebarentaal geleerd en heeft hard gewerkt om mijn ouders en twee zussen de basis te leren. Hij doet ook vrijwilligerswerk voor de dovenvereniging van onze stad en is verantwoordelijk voor het langsgaan van scholen om kinderen met gehoorverlies op te sporen die niet worden verzorgd, zodat wat mij is overkomen, hun niet overkomt. Dit jaar studeert Martin af in de rechten; hij wordt de eerste universitair afgestudeerde in mijn familie.

Volgende week zaterdag open ik mijn eerste solotentoonstelling in het cultureel centrum bij mij in de buurt. Omdat het 's ochtends is, kan ik erbij zijn, aangezien bijna alle openingen meestal 's middags zijn en ik er nog nooit een heb kunnen bijwonen. Ik ben enorm zenuwachtig, maar ik moet toegeven dat ik er erg enthousiast over ben. De tentoonstelling heet "Kijk me in de ogen".

De steun van de Europese Commissie voor de productie van deze publicatie houdt geen goedkeuring in van de inhoud ervan, die uitsluitend de mening van de auteurs weergeeft. De Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat van de daarin opgenomen informatie kan worden gemaakt.

De publicatie verkrijgt de Creative Commons licentie CC BY-NC SA.

Deze licentie staat u toe het werk te distribueren, te remixen, te verbeteren en erop voort te bouwen, maar uitsluitend voor niet-commerciële doeleinden. Bij gebruik van het werk en fragmenten daarvan moet

1. Vermeld de bron en een link naar de licentie. Eventuele wijzigingen moeten worden vermeld. De auteursrechten blijven bij de auteurs van de documenten.
 2. Het werk mag niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt.
 3. Als u het werk opnieuw samenstelt, converteert of erop voortbouwt, moeten uw bijdragen onder dezelfde licentie worden gepubliceerd als het origineel.
-